Den danske økonomiske situation

Konjunkturbilledet som det tegner sig ved midten af året afviger kun ubetydeligt fra de forventninger, som kom til udtryk ved årets begyndelse. Den danske økonomi er præget af en høj økonomisk aktivitet, høj beskæftigelsesgrad, betydelige prisstigninger og en voksende uligevægt over for udlandet.

Det økonomiske råds formandskab udsendte i maj måned en konjunkturbedømmelse. På enkelte punkter afviger rådets opfattelse fra den økonomiske oversigts forudsigelser, som daterer sig til et par måneder tidligere, og som blev omtalt i sidste artikel i tidsskriftet.

Der gør sig en forskellig opfattelse gældende vedrørende udviklingen i det private forbrug, hvor den økonomiske oversigt forudså en vækst på 5 pct., mens Rådet nu skønner 4 pct. Forskellen er en følge af en forskellig vurdering af skatteudviklingen, hvor Rådet regner med en stigning i de personlige indkomster på 15 pct., og i direkte skatter på 19 pct. Dette skulle betyde en stigning i de disponible indkomster i 1973 på 13 pct. og i det private forbrug på 12 pct., regnet i løbende priser.

Ligeledes forudser Rådet en lidt lavere vækstrate for det offentliges køb af varer og tjenester, især på investeringsområdet, hvor begrundelsen er bygge- og anlægsstoppet frem til den 1. november. Stigningen i det offentliges direkte efterspørgsel antages at blive i underkanten af 4 pct. realt.

Også i forhold til udlandet har Rådet et lidt andet skøn. Den mængdemæssige stigning i importen anslår Rådet til 18 pct. for varernes vedkommende og 16 pct. for den samlede import af varer og tjenester. Desuden regnes der med noget større prisstigninger på importen, nemlig omkring 8 pct. På denne baggrund forudser Rådet, at der ikke opnås nogen væsentlig bytteforholdsforbedring i 1973, uanset af EF-gevinsten på landbrugseksporten bliver større end oprindelig antaget. Betalingsbalanceunderskuddet skulle således komme op på 3–3½ mia. kr., hvor regeringens økonomiske oversigt forudser 2½–3 mia. kr.

Udenrigshandel og betalingsbalance

Den beherskede forandring af handelsbalanceunderskuddet i februar og marts i forhold til de samme måneder i 1972 var tydeligt en følge af importtoldens afvikling pr. 1. april i år. I april røg underskuddet således op på over 800

Handelsbalancen

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1972	1973	1972	1973	1972	1973
	mill. kr.					
Januar	2.597	3.862	2.307	2.549	290	1.311
Februar	2.858	3.269	2.403	2.913	455	364
Marts	3.081	3.505	2.565	2.986	516	519
April	2.610	3.389	2.343	2.584	267	805
Maj	2.912	4.212	2.689	3.144	223	1.068
Juni	2.791		2.653		138	
Juli	2.722		2.129		593	
August	2.782		2.251		531	
September	2.961		2.489		472	
Oktober	3.340		2.875		464	
November	3.400		2.694		706	
December	3.103		2.788		365	
I alt	35.155		30.136		5.020	

mill. kr. mod 267 mill. kr. sidste år, og i maj forværredes forholdet yderligere, idet underskuddet blev næsten 6 gange større end i 1972.

For de forløbne fem måneder af året er underskuddet på handelsbalancen herefter vokset fra 1751 mill. kr. til 4.108 mill. kr., hvortil skal lægges en indførsel på 140 mill. kr., som ikke har kunnet placeres i statistikken.

Importen i maj måned beløb sig til 4,2 mia kr., hvortil kommer de nævnte 140 mill. kr. Sidste år var beløbet 2,9 mia kr. For eksportens vedkommende var tallene for april måned bemærkelsesvis lave, idet stigningen fra år til år androg 0,2 mia kr. og et samlet beløb på 2,6 mia kr. i 1973. Medvirkende hertil har utvivlsomt været strejken. I maj måned konstateredes en eksportfremgang fra 2,7 mia kr. til 3,1, men også i dette tal har strejken formentlig sat sig sine spor. Væksten svarer således ikke til den forventede.

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster foreligger oplyst for årets første kvartal, hvor det blev på knap 1 mia kr. mod 625 mill. kr. i hele 1972.

Penge- og kreditforholdene

Fornyet sommeruro på det internationale valutamarked fik i juli måned nationalbanken til at forhøje diskontoen fra 7 til 8 pct. Satsen har været 7 pct. siden oktober 1972.

Bankernes indlån er fra juli 1972–juni 1973 vokset med 16,9 pct. og udlånene i samme periode med 15,5 pct. I samme tidsrum et år før var procenterne henholdsvis 12,3 og 5,3 pct.

I juni måned voksede bankernes indlån med knap 1.200 mill kr. mod knap 900 i samme måned året før. Udlånsstigningen i juni var ligeledes på 1.200 mill. kr. mod godt 1.300 et år før. Sparekasserne havde en indlånsstigning på ca. 350 mill. kr. og et stort set uændret udlånsomfang.

Som noget nyt er Danmarks Statistik nu begyndt at offentliggøre statistik over tinglysninger af pantebreve i fast ejendom. Statistikken vil være månedlig og fordeles på långivere, ligesom der vil være en specifikation af nytinglyste ejerpantebreve, som banker og sparekasser har modtaget som sikkerhed for byggelån.

Byggelånstallene viser for året frem til og med april måned tinglyste ejerpantebreve for 1.8 mia kr., hvilket er næsten det samme som i det tilsvarende tidsrum året før. I april måned udstedtes for 473 mill. kr. mod 527 mill. kr. i april 1972. Den samlede tinglysning af pantebreve i årets fire første måneder har andraget 15,4 mia kr. mod 11,9 mia kr. fra januar til april 1972.

Nettotilgangen af obligationer i maj måned var stort set uændret i forhold til maj sidste år, nemlig knap 1,6 mia kr. For den seneste årsperiode, juni 1972–maj 1973, ligger niveauet dog på 20,4 mia kr., hvilket er godt og vel 5 mia kr. mere end den tilsvarende årsperiode 1971–1972.

Priser, forbrug og investering

Meget stærke prisstigningstendenser præger fremdeles dansk økonomi. Månedsprisindekset er fra januar til juni steget fra omkring 114 til 120 med betydelige opgange i alle måneder. I juni steg indekset med 0,8 point, efter at der i maj var konstateret en stigning på 1,9 point, hvoraf 0,6 vedrørte re-

Prisindeks

	Råvare-prisindeks 1973	Engros-prisindeks 1973	Forbrugerprisindeks		Månedsprisindeks	
			1972	1973	1972	1973
	1972=100	1968=100	1964=100		jan. 1971=100	
Januar	114	129	158,5	169,8	106,4	114,2
Februar	116	132	159,2	171,6	106,8	115,1
Marts	117	133	160,3	172,6	107,7	115,9
April	122	135	161,4	174,9	108,4	117,3
Maj	133	139	163,0	177,1	109,8	119,2
Juni	139	144	164,1	178,5	110,6	120,0
Juli			164,4		110,8	
August			165,0		111,2	
September			166,3		111,9	
Oktober			167,5		112,4	
November			168,9		113,4	
December			169,5		113,9	

Indeks for detailomsætningen

	Værdiindeks		Værdiindeks sæsonkorrigeret		Mængdeindeks sæsonkorrigeret	
	1972	1973	1972	1973	1972	1973
	1968 gnstl. = 100					
Januar	129	149	136	157	118	127
Februar	122	131	138	154	119	123
Marts	141	153	144	156	123	123
April	135	147	144	155	122	121
Maj	148	158	143	155	120	120
Juni	145		145		121	
Juli	147		148		123	
August	151		153		127	
September	151		155		128	
Oktober	147		147		120	
November	147		153		125	
December	202		151		122	

guleringen af boligposten. Prisstigninger kan noteres for samtlige varegrupper, men for året som helhed tegner fødevarerne sig dog for den mere ekspansive del. Indekset for fødevarer er fra januar til juni gået fra 118,4 til 127,2.

Eftersom dyrtidsportion nummer to efter reguleringspristallet for juli udløses ved 118 er dobbelt-portionen således en kendsgerning, og interessen samler sig nu om virkningerne af januar-pristallet, som det næste løn-udløsende.

Forbrugerprisindekset nåede i juni op på 178,5, hvilket er en stigning på 1,4 point i forhold til maj. Ca. en trediedel skyldes prisopgang på fødevarer.

Råvareprisindekset, der belyser prisudviklingen for importerede råvarer, har været præget af meget stærke stigninger i de seneste måneder. I april steg indekset med 5 point, derefter med 11 point og i juni med 6 point.

De udtalte prisstigninger gør et betydeligt indhug i forbrugsstigningen. Detailomsætningsindekset for maj måned viser således en 8 pct. større omsætning i forhold til maj måned 1972. Tages der hensyn til sæson og til de stedfundne prisstigninger når man imidlertid frem til, at detailomsætningen realt har været stort set uændret.

Der har ikke været nogen større forskel i omsætningsudviklingen inden for de tre branchegrupper, som detailomsætningsindekset opdeles i. Nærings- og nydelsesmidler er steget med 9 pct., beklædning og andre forbrugsvarer med hver 8 pct.

Derimod er bilsalget præget af meget stærk ekspansion. I perioden januar-juni har salget i år været på 69.000 personbiler mod 49.300 i samme tidsrum i 1972. I juni indregistreredes godt 13.000 mod 10.600 i juni sidste år. En

Industriens beskæftigelse og løn

	Antal ansatte		Beskæftigelses-indeks		Lønsumsindeks		Timelønsindeks	
	1972	1973	1972	1973	1972	1973	1972	1973
	1000 pers.		1970 gnstl. = 100					
Januar	404,4	415,8	90,8	95,9	109,9	129,4	121,0	134,9
Februar	402,4	418,5	95,7	100,5	116,5	136,7	121,7	136,0
Marts	403,0	416,2	98,3	89,8	123,5	124,5	125,6	138,6
April	402,9	415,1	99,4	69,5	127,1	100,7	127,9	144,8
Maj	406,7		97,1		125,0		128,8	
Juni	414,1		98,8		126,8		128,4	
Juli	410,6		59,1		78,1		132,1	
August	411,1		93,8		120,2		128,2	
September	412,9		99,1		130,7		131,8	
Oktober	414,2		99,1		131,4		132,6	
November	416,1		99,9		134,0		134,2	
December	412,8		95,0		130,3		137,2	

betydelig del af den reale forbrugsstigningsmulighed er således blevet rettet mod bilmarkedet og ejendomsmarkedet.

Produktion og beskæftigelse

Det meget høje beskæftigelsesniveau gør sig fortsat gældende. Arbejdsløsheden i juni omfattede gennemsnitlig 9.900 personer mod 16.800 sidste år og 13.600 i maj måned i år. Arbejdsløshedsprocenten blev for juni 1,2 mod 2,1 i samme måned sidste år. Faldet i ledigheden i forhold til 1972 viser sig for alle grupper, idet faldet dog har været mest udtalt for udendørsfagene.

Ifølge arbejdsformidlingstatistikken stod der i juni godt 10.200 pladser ledige ved månedens udgang. Ultimo maj var antallet 11.800. I juni 1972 var tallet 5.900 ubesatte jobs.

Manglen er særlig udtalt inden for jern- og metalindustrien, der tegner sig for ca. en trediedel af de ledige stillinger, men også inden for bygge- og anlægsvirksomheden er manglen på arbejdskraft stor.

Beskæftigelsen i industrien var i april 3,6 pct. højere end året før, svarende til en beskæftigelsesstigning på ca. 15.000 personer. Størstedelen af stigningen kan henføres til højere arbejderantal.

27.7. 1973
P. M.